

عنوان مقاله:

امام حسن(ع) و پیش بینی صلح با معاویه: بازاندیشی سیاست راهبردی امام حسن(ع) در مواجهه با معاویه

محل انتشار:

دوفصلنامه امامت پژوهی، دوره 8، شماره 1 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 30

نویسنده:

محمدرضا هدایت پناه - دانشیار گروه تاریخ پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ایران.

خلاصه مقاله:

صلح امام حسن(ع) نقطه عطفی در تاریخ تشیع، بلکه در تاریخ مسلمین است که از زوایای مختلف، مورد بررسی اندیشمندان قرار گرفته است. از سوالات بنیادین راجع به این واقعه این است که، آیا امام حسن(ع) برای صلح پیش‌دستی کرد یا معاویه پاسخ‌های مختلفی برای این سوال ارائه شده است. پاسخ نخست خواهان اثبات پیش‌دستی امام حسن(ع) برای صلح، از روی مخالفتشان نسبت به جنگ با معاویه و به طور کلی، مخالفت با سیاست‌های امام علی(ع) است. پاسخ دوم بیانگر این است که جهاد با معاویه، برنامه اصلی و اساسی امام مجتبی(ع) بوده و پذیرش صلح، نه در ابتدای خلافت، بلکه موضوعی ناخواسته و تصمیمی برآمده از حوادث پیش‌آمده بوده است. در این تحلیل، نوعی غافلگیری و عدم تحلیل جامع و عمیق از اوضاع عراق نهفته است. به نظر می‌رسد هر دو پاسخ، متأثر از پیش‌فرض‌های کلامی ارائه‌کنندگان است و با اشکالاتی روبه‌رو می‌باشد. می‌توان این موضوع را به گونه‌ی سومی تحلیل کرد که مشکلات دو پاسخ پیشین را نداشته باشد و آن، براساس روش تبیین تاریخی واقعیت‌گرا خواهد بود. پاسخ سوم بیان می‌کند که روبه‌رو شدن با صلح، برآمده از غافلگیری در برابر حوادث پیش‌آمده نبوده است؛ بلکه درخواست صلح، هرچند موضوعی پسینی است، اما با تحلیل عمیق و درست امام حسن(ع) از اوضاع و شرایط پیشین عراق، همراه بوده است و این تحلیل، آن حضرت را به یک راهبر و استراتژی‌جامعی از ابتدای خلافت سوق داد که عبارت بود از پیش‌بینی عدم موفقیت جبهه نظامی عراق در برابر شام و در عین حال، ضرورت تحرک نظامی (مانور نظامی) برای جلوگیری از شکستی کامل و غیرقابل جبران و دستیابی به اهداف سیاسی بلندمدت. این پاسخ، کاملاً با پاسخ نخست در تضاد است و پاسخ دوم را تکمیل و اصلاح می‌کند.

کلمات کلیدی:

امام حسن(ع)، صلح، معاویه، خلافت

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1046673>

